ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΚΑΘΡΕΠΤΙΔΗΣ

ἐνιαύσιον β΄

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΡΜΟΣ

Ἀφιερώνεται
στοὺς κήρυκες
τοῦ θείου λόγου

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Σέ μία ἐποχή καταιγισμοῦ πληροφοριῶν και διαρκοῦς βιασύνης, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δέν χρειάζεται ἀπαραίτητα πλῆθος λέξεων γιά νά ἀγγίξει τήν καρδιά, ἀλλά τήν κατάλληλη πνευματική ἔνταση. Τό βιβλίο μου αὐτό, τό δέκατο στήν σειρά αὐτή, μέ τόν τίτλο «Ἐνιαύσιον β΄» περιέχει ὁμιλίες μέ χρονολογική σειρά ἀπό 1η Ἰανουαρίου μέχρι τέλος Δεκεμβρίου και γεννήθηκε ἀπό τήν ἀνάγκη νά προσφερθεῖ στόν σύγχρονο ἀναγνώστη μία «πνευματική ἀνάσα» - σύντομα μηνύματα πού δέν πλατειάζουν, ἀλλά ἑστιάζουν στήν οὐσία τοῦ Εὐαγγελίου. Κάθε κήρυγμα φιλοδοξεῖ νά ἀποτελέσει ἕνα μικρό ἔναυσμα γιά προσευχή και μία ἀφορμή γιά προσωπική ἀναθεώρηση μέσα στίς προκλήσεις τῆς καθημερινότητας.

Ἄλλωστε ἡ δύναμη τοῦ κηρύγματος δέν ἔγκειται στήν ἔκτασή του, ἀλλά στήν δυνατότητά του νά μεταμορφώνει τόν ἐσωτερικό κόσμο τοῦ πιστοῦ. Τά κείμενα πού ἀκολουθοῦν ἀποτελοῦν καρπό προσευχῆς και μελέτης, μέ στόχο νά παρουσιάσουν τίς αἰώνιες ἀλήθειες τῆς πίστεώς μας μέ τρόπο περιεκτικό και κατανοητό. Ὅπως τό

«ὀλίγον μέλι» γλυκαίνει τόν ἄνθρωπο, ἔτσι και αὐτά τά σύντομα πνευματικά σκιρτήματα ἀποσκοποῦν στό νά προσφέρουν τροφή στήν ψυχή, χωρίς νά κουράζουν, παραμένοντας πιστά στήν πατερική παράδοση τῆς ἀκρίβειας και τῆς σαφήνειας.

Τό ἀνά χεῖρας πόνημα συγκεντρώνει ἀκριβῶς, κηρύγματα πού χαρακτηρίζονται ἀπό τήν συντομία και τήν περιεκτικότητα. Θά τολμοῦσα νά πῶ, ἔπειτα ἀπό ἐξηντατέσσερα χρόνια στήν διακονία τοῦ Ἄμβωνος, ὅτι εἶναι ἕνας πνευματικός ὁδηγός, γιά κάθε ἕνα, πού διακονεῖ στό ἴδιο μετερίζι, ἀλλά και γιά κάθε ἄνθρωπο τῆς δράσης, πού ἀναζητᾶ ἕνα στήριγμα στόν δρόμο τῆς ζωῆς του. Δέν πρόκειται γιά θεωρητικές ἀναλύσεις, ἀλλά γιά ζωντανές παρεμβάσεις πού προσπαθοῦν νά μεταφέρουν τό φῶς τοῦ Χριστοῦ μέ λόγο λιτό, ἀποφθεγματικό και κυρίως βιωματικό. Εὔχομαι κάθε σελίδα νά γίνει μία μικρή σπίθα πού θά κρατᾶ ἀναμμένη τήν φλόγα τῆς πίστης.

Εὔχεσθε

Ὁ Μητροπολίτης

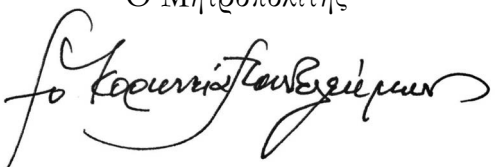

Ο ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

ΟΜΙΛΙΕΣ

και

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΟΜΙΛΙΩΝ

ὅπως ἀναρτήθηκαν
σέ ἱστοσελίδες ἀπό ὁμιλίες
πού ἔγιναν σέ διάφορους Ναούς

Ἡ διπλῆ ἀγωνία!
(Πρώτη τοῦ Ἔτους 2024)

Τό μυστήριο τοῦ χρόνου, μᾶς τοποθετεῖ μπροστά σέ ἔντονα προβλήματα και ἀγωνίες.

Μία πρώτη ἀγωνία, πού αἰσθανόμαστε τόν νυγμό της μέσα μας, εἶναι ἡ ἀγωνία τῆς παροδικότητας. Καθώς ἑορτάζουμε τήν ἀλλαγή τῆς χρονιᾶς, συνειδητοποιοῦμε αὐτήν τήν ἀγωνία.

Διότι καταλαβαίνουμε ὅτι δέν περνᾶ ὁ χρόνος. Ἐμεῖς περνᾶμε. Ἐμεῖς φεύγουμε. Ἡ ὀμορφιά φυλλορροεῖ.

Ἡ ὑγεία φθίνει. Οἱ δυνάμεις ἀτονοῦν. Και προσπαθεῖ ὁ ἄνθρωπος κάπου νά «γαντζωθεῖ», κάπου νά στηριχθεῖ, γιά νά νικήσει τήν αἴσθηση τῆς παροδικότητάς του.

Εἴτε στήν ἀγάπη ἑνός προσώπου, εἴτε σέ περιουσιακά στοιχεῖα, γιά νά νοιώσει σιγουριά, εἴτε προσκολλᾶται σέ ὅ,τι παλαιό, φοβᾶται τό νέο, τήν ἀλλαγή. Μάταια ὅμως. Κάποτε καταλαβαίνει ὅτι τίποτα δέν μένει ἀκίνητο. «Τά πάντα ρεῖ». Και μαζί μέ ὅλα περνᾶμε κι ἐμεῖς.

Και μαζί μέ τήν ἀγωνία τῆς παροδικότητας γεννιέται και ὁ φόβος τῆς στασιμότητας. Βλέπουμε ὅτι τά χρόνια περνοῦν και ἐμεῖς μένουμε στάσιμοι.

Στάσιμες οἱ ἐπιδιώξεις μας. Ἀπραγματοποίητα τά ὄνειρά μας. Πόσες ἐλπίδες ἀνέτειλαν ἴσως στήν ἀρχὴ τοῦ περασμένου χρόνου;

Ἐλπίδες, πού τίς πάγωσε ἡ στασιμότητα. Στάσιμοι ἴσως μείναμε στόν χαρακτῆρα. Καμμία πρόοδος. Τά ἴδια

ἐλαττώματα μᾶς στιγματίζουν. Τά ἴδια πάθη μᾶς τυραννοῦν. Οἱ ἴδιες ἀδυναμίες μᾶς ἀπογοητεύουν.

Καὶ ὁ φόβος αὐτός τῆς στασιμότητας μᾶς σπρώχνει στήν ἀναζήτηση τοῦ καινούργιου. Ἀλλά κάθε καινούργιο γίνεται γρήγορα παλαιό.

Δέν ὑπάρχει, λοιπόν, λύση σ᾽ αὐτήν τήν διπλῆ ἀγωνία; Ὑπάρχει καὶ ἐγκλείεται μέσα σέ δύο λέξεις: «ἐν Χριστῷ»!

Ὁ πιστός, πού ἐνσωματωμένος μέσα στό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, τήν Ἐκκλησία, ζεῖ «ἐν Χριστῷ», νικᾶ τόν φόβο τῆς παροδικότητας. Ὁ Ἰησοῦς Χριστός μένει «εἰς τόν αἰῶνα».

Καὶ ὁ πιστός ἀναπνέει μέσα στήν Ἐκκλησία τήν σιγουριά τῆς αἰωνιότητας.

Ὁ χρόνος του δέν ἐξαντλεῖται στό παρελθόν, παρόν καὶ μέλλον. Προστίθεται ἡ τετάρτη διάσταση: Αἰωνιότητα. Αὐτή νοηματοδοτεῖ τόν χρόνο τῆς ζωῆς του πέρα ἀπό κάθε παροδικότητα.

Ἀλλά καὶ ἡ στασιμότητα ὑπερνικᾶται «ἐν Χριστῷ». Ὁ πιστός ἀντλεῖ συνεχῶς τούς χυμούς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δέν μένει στάσιμος.

Μιά μυστική ἀλλοίωση πραγματοποιεῖται μέσα του. Εἶναι τό δένδρο «τό πεφυτευμένον παρά τάς διεξόδους τῶν ὑδάτων» (Ψάλμ. 1, 3). Προορισμένο νά ἀνθίσει καὶ νά καρποφορήσει.

Γι᾽ αὐτό ἄς ἐπανεξετάζουμε συνεχῶς τό «ἐν Χριστῷ». Καὶ μέ ἐμπιστοσύνη στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἄς ἀφήνουμε τήν σαΐτα τῆς ζωῆς μας νά ὑφαίνει μέσα στό στημόνι τοῦ χρόνου τό προανάκρουσμα τῆς αἰωνιότητας.

Τῶν Θεοφανείων

Ὁ Ἁγιασμός αὐτός τῶν ὑδάτων εἶναι κατάλοιπο τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν Βαπτιστηρίων, ὅταν ἐβαπτίζονταν τήν ἡμέρα αὐτή τῆς ἑορτῆς τῶν Φώτων οἱ κατηχούμενοι και οἱ πιστοί ἔπαιρναν ἀπό τό ἁγιασμένο νερό τῶν Βαπτιστηρίων πρός ἁγιασμόν τους.

Ἡ Ἐκκλησία και μετά τήν ἐπικράτηση τοῦ νηπιοβαπτισμοῦ, συνέχισε τήν ἡμέρα αὐτή νά ἁγιάζει τά ὕδατα πρός ἁγιασμό τῶν πιστῶν.

Ὁ Ἁγιασμός αὐτός ἔχει πολύ σπουδαία συμβολική σημασία. Ἡ Ἐκκλησία ἁγιάζει μέ αὐτήν τήν πράξη ὅλο τό φυσικό κόσμο και μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ κόσμος δέν εἶναι φύση, ἀλλά κτίση. Δηλαδή, Δημιουργία τοῦ Θεοῦ, πού πρέπει νά τήν σεβόμαστε και νά μή τήν καταστρέφουμε. Γιατί ὁ ἄνθρωπος μέ τήν ἀπληστία και τήν ἐπιδίωξη τοῦ κέρδους καταστρέφει τήν Δημιουργία τοῦ Θεοῦ. Μολύνει τόν ἀέρα, τά ὕδατα, τό ἔδαφος, τά προϊόντα πού παράγονται. Ὑπερεκμεταλλεύεται τίς φυσικές πηγές ἐνέργειας και ὁδηγεῖ τόν κόσμο σέ ἀργό θάνατο.

Ἡ Ἐκκλησία κρούει τόν κώδωνα κινδύνου. Μᾶς διδάσκει τήν ὀλιγάρκεια και τήν αὐτάρκεια, ὥστε νά μή ἀδιαφοροῦμε ἐξ αἰτίας τῆς ἀπληστίας μας γιά τήν μόλυνση και καταστροφή τοῦ περιβάλλοντος.

Και καλούμεθα νά διαπαιδαγωγοῦμε ἀναλόγως τήν νέα γενεά, πού αὔριο θά ἀναλάβει τά ἡνία τοῦ κόσμου. Νά διδάξουμε τούς νέους ὅτι ὑπάρχουν ἀξίες ἀνώτερες, πού προηγοῦνται ἀπό τό κέρδος και μᾶς ἐκδικοῦνται, ὅταν δέν τίς σεβόμαστε.

Ἄς «περιπατῶμεν, ἐν τῷ φωτί» (Α΄ Ἰωάν. α΄, 7),

ὥστε τό Φῶς τοῦ Χριστοῦ και τῆς Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού λάβαμε κατά τό Βάπτισμά μας – τό Φώτισμα – και τό Χρῖσμα, νά φωτίζει τίς καρδιές μας, τήν ζωή μας και νά τό ἀκτινοβολοῦμε στόν κόσμο μας.

Τό «ἤδη» και τό «οὔπω»!
(Κυριακή μετά τά Φῶτα)

«Ἤγγικεν γάρ ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν» (Ματθ. δ΄, 17).

Γεννιέται ἕνα ἐρώτημα: Ποῦ εἶναι ἡ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν ἤ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Μήπως κάπου στόν οὐρανό, ἀνάμεσα στούς ἀστρικούς κόσμους; Ὄχι βέβαια. Ὁ Χριστὸς μᾶς ἀπαντᾶ: «Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ὑμῶν ἐστί» (Λουκ. ιζ΄, 21). Μέσα σας, στήν καρδιά σας εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Πότε; Ὅταν οἱ σκέψεις, τά αἰσθήματά μας, οἱ ἐπιδιώξεις μας κατευθύνονται ἀπό τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅταν δηλαδή θέλουμε ὅ,τι θέλει ὁ Θεός. Και αὐτό, ὄχι ἀναγκαστικά, ἀλλά ὅπως ὁ ἀγαπῶν θέλει, ὅ,τι θέλει ὁ ἀγαπώμενος.

Ὅμως τό «ἐντός ὑμῶν» σημαίνει και ἀνάμεσά σας. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀνάμεσά μας εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Και μάλιστα, ὅταν συνέρχεται, γιά νά ἐπιτελέσει τήν Εὐχαριστία, διότι ἡ Ἐκκλησία ὑπάρχει «διά τῆς Εὐχαριστίας» και «διά τήν Εὐχαριστίαν» και εἶναι ἡ πρόγευση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὅπως προηγεῖται ἡ συννεφιά και ἀκολουθεῖ ἡ βροχή, ἔτσι προηγεῖται ἡ Ἐκκλησία και ἀκολουθεῖ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Εἶναι ἡ Ἐκκλησία τό «ἤδη» και τό «οὔπω», τό ὄχι ἀκόμα, τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ πάντοτε «ἔρχεται». Σέ καθένα μας, σέ κάθε κοινωνία, σέ κάθε ἔργο, σέ κάθε ἱστορικὴ στιγμή. «Ἔρχεται» ὅταν ἀνοιγόμαστε στήν κλήση της. Βέβαια, μέ κόπο, μέ ἐπιθέσεις, ἀπ᾽ ἔξω και

ἀπό μέσα. Μέ ἐλπίδα ὅμως γιά τό φθάσιμο τοῦ Κυρίου και τήν τελική νίκη.

Εἶναι μιά θαυμάσια σκέψη νά καλλιεργοῦμε. Σέ μένα, στή φτώχεια μου μπορεῖ νά φθάσει ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Σ᾽ αὐτό πού εἶμαι, πού ζῶ, πού ἐργάζομαι. Μπορεῖ νά ἔλθει στήν σκέψη και στή ζωή μου. Ἀρκεῖ νά δεχθῶ τήν κλήση τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι, ὁ βασιλεύς τοῦ σύμπαντος ἐμπιστεύεται σέ μᾶς τήν ἐπικράτηση τῆς βασιλείας Του. Μέσα στόν καθένα μας εἶναι ἡ πόρτα, πού θ᾽ ἀφήσει τήν πραγματικότητά της ν᾽ ἀνθήσει.

Ἐρώτημα δεύτερο: Τί εἶναι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ; Δέν εἶναι ἕνας τόπος, πού θά πᾶμε κάποτε, ἀλλά ἕνας τρόπος, πού ζοῦμε ἀπό τώρα. «Ἐάν σπουδάζωμεν και ἐν ἀκαρεῖ ἐπί τάς πύλας αὐτῆς ἥξωμεν, οὐ γάρ μήκη τόπων, ἀλλά γνώμη τρόπων τά διαστήματα ταῦτα ὥρισται»! (Ἰωάννης Χρυσόστομος). Δέν ἀπέχουμε δηλαδή τοπικά, ἀλλά τροπικά ἀπό τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ζοῦμε ἀπό τώρα τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὅταν μέσα στήν Ἐκκλησία, τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, μετέχουμε στήν κοινωνία τοῦ Σώματος και τοῦ Αἵματος τοῦ Κυρίου και γινόμαστε «σύσσωμοι και σύμψυχοι» μέ Αὐτόν. Λουζόμαστε μέ τήν Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος και ἀκτινοβολοῦμε αὐτήν τήν Χάρη στήν ζωή μας.

Ἐάν αὐτό τό ζοῦμε τώρα, προγευόμαστε τήν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐάν αὐτό τό χάσουμε τώρα, τήν χάνουμε γιά πάντα. «Νῦν, λοιπόν, καιρός εὐπρόσδεκτος, νῦν ἡμέρα σωτηρίας».

Ἀντί εὐγνωμοσύνης ἀντιπάθεια!
(Κυριακή ΙΒ΄ Λουκᾶ)

Θά μπορούσαμε νά ποῦμε, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι μιά λησμονημένη ἀρετή. Διότι εὔκολα λέμε «εὐχαριστῶ» γιά μικροπράγματα, ὅταν ὅμως πρόκειται γιά κάτι σοβαρό, δυσκολευόμαστε νά ἐκφράσουμε τήν εὐγνωμοσύνη μας.

Βέβαια, ἡ εὐγνωμοσύνη ἔχει κάποιες προϋποθέσεις.

Ἔχει θέση μόνο στίς διαπροσωπικές σχέσεις. Ἀνάμεσα σέ ἕνα «ἐγώ» καί σέ ἕνα «σύ». Ἡ εὐγνωμοσύνη δηλαδή ἔχει θέση ἀνάμεσα σέ δύο ἀνθρώπους, πού στέκονται πρόσωπο πρός πρόσωπο. Ὁ ἕνας ἔχει μιά ἀνάγκη καί ὁ ἄλλος τήν ἱκανοποιεῖ. Δέν εὐγνωμονοῦμε π.χ. μιά ἄψυχη μηχανή, ἐπειδή λειτουργεῖ σωστά καί μᾶς ἐξυπηρετεῖ.

Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι δυνατή στό χῶρο τῆς ἐλευθερίας. Γιά κάτι, πού γίνεται ἀναγκαστικά, δέν αἰσθανόμαστε εὐγνωμοσύνη. Ὅταν π.χ. ἀσκοῦμε ἤ ἱκανοποιοῦμε ἕνα δικαίωμά μας, ἐπειδή τό ἐπιβάλλει κάποιος νόμος ἤ συμφωνία ἤ συμβόλαιο. Τό εὐχαριστῶ, πού τυχόν λέμε, εἶναι ἁπλῶς δεῖγμα εὐγενείας.

Γιά νά εἶναι δυνατή ἡ εὐγνωμοσύνη αὐτός πού προσφέρει πρέπει νά σέβεται τήν ἀξιοπρέπεια τοῦ εὐεργετουμένου καί νά μή τόν ταπεινώνει. Ὅταν προσφέρουμε μέ ἀλαζονεία, πεθαίνει ἡ εὐγνωμοσύνη. Στή θέση της γεννιέται ἀντιπάθεια καί μῖσος ἀκόμη.

Ἐν κατακλεῖδι πρέπει νά ποῦμε, ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι δεῖγμα ψυχικῆς εὐγένειας καί ψυχικῆς ὑγείας. Ὁ

ἄνθρωπος, πού δέν εἶναι ὑγιής ψυχικά, αἰσθάνεται καταπιεσμένος ἀπό συμπλέγματα κατωτερότητας ἔναντι τοῦ εὐεργέτη του. Αὐτός δέν μπορεῖ νά εἶναι εὐγνώμων. Ἀλλά καί ἀπό τήν πλευρά τοῦ εὐεργετοῦντος ἀπαιτεῖται εὐγένεια ψυχῆς, ὥστε νά προσφέρει μέ διάκριση καί χωρίς ἀλαζονεία.

Γι᾽ αὐτό μόνο ἐάν ἐπανασυνδεθοῦμε μέ τόν Θεό «ἐν Χριστῷ» ἐπαναβεβαιώνουμε τήν εὐγένειά μας καί ξαναβρίσκουμε τήν ὑγεία μας τήν ψυχική.

Μέσα στήν οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ ὡς «οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ» (Ἐφεσ. β΄, 19) καί ἀδελφοί τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι «πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς» (Ρωμ. η΄, 29), ὁ πρῶτος καί μέγας εὐεργέτης ὅλων μας.

Σέ ὅλα αὐτά ὑπάρχει μιά παράπλευρη ἔνσταση: Νά εὐεργετῶ, ἀλλά ἐγώ δέν ἔχω, τί νά δώσω;

Ἀπαντᾶ ὁ Ἱερός Χρυσόστομος: «Ἐστί γάρ καί διά ρημάτων ἐλεημοσύνην ποιεῖν, κρεῖττον γάρ λόγος ἤ δόσις». Ἀπόδοση: Μπορεῖς καί μέ τόν λόγο νά εὐεργετεῖς, διότι κάποτε ἕνας καλός λόγος εἶναι πιό εὐεργετικός ἀπό ἕνα ὑλικό δόσιμο.